

بررسی راه‌های افزایش مشارکت دانشگاهیان در امر پژوهش‌های فرهنگی و هنری

ویدا پیمان

کارشناس ارشد و پژوهشگر

چکیده

این تحقیق با هدف شناخت وضعیت موجود تحقیقات فرهنگی و هنری در دانشگاه‌ها و راه‌های افزایش مشارکت دانشگاهیان در تحقیقات فرهنگی و هنری انجام شده است. این پژوهش توصیفی است و همه اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های دولتی شهر اصفهان در گروه‌های هنر، تاریخ و جامعه‌شناسی مصادیق این پژوهش هستند.

تمامی افراد جامعه با روش سرشماری بررسی شدند و برای جمع‌آوری داده‌ها، دو پرسشنامه مجزا تهیه شد.

نتایج نشان داد میزان زمانی که اکثر اعضای هیئت علمی صرف پژوهش می‌کنند بیشتر از ده ساعت است. اکثر اعضای هیئت علمی، مشاوره و راهنمایی پایان‌نامه‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی را به عهده دارند، اما از نظر دانشجویان استادان آنان زمان بسیار ناچیزی به راهنمایی و مشاوره آنان اختصاص می‌دهند.

سال ۱۳۸۰، از لحاظ تحقیقات انجام شده در هر سه گروه

تاریخ، جامعه‌شناسی و هنر بیشترین درصد را به خود اختصاص داده است و سال ۱۳۸۱ این درصد رو به کاهش بوده است.

اعضای هیئت علمی، غنی‌سازی منابع علمی، افزایش میزان حق‌التحقیق، حذف مقررات دست و پاگیر اداری، ایجاد امکان فرصت مطالعاتی، تخصیص بودجه، و ارزش دادن به جایگاه محقق و تحقیق و دانشجویان تحصیلات تکمیلی، اهمیت دادن به تحقیقات دانشگاه‌ها، نهادینه شدن فرهنگ تحقیق، انتشار نتایج تحقیق، حذف مقررات دست و پاگیر اداری و در دسترس قرار دادن بانک‌های اطلاعاتی را از جمله راه‌های مهم افزایش مشارکت این گروه‌ها در تحقیقات فرهنگی و هنری دانسته‌اند.

مقدمه

وضعیت اقتصادی و اجتماعی هر جامعه‌ای بیانگر میزان علمی آن جامعه است و کیفیت و کمیت علمی و فرهنگی و چگونگی تحول آن در جامعه تابع میزان تحقیقات و تفحص

علمی است که در آن جامعه انجام می‌شود. بنابراین، به هر میزانی که به تحقیقات علمی اهمیت داده شود، به همان میزان وضعیت اقتصادی و اجتماعی جامعه متحول می‌شود (شهیدی، ۱۳۸۰).

به فعالیتهای تحقیقاتی در دهه‌های اخیر سخت توجه شده و زیر بنای نوآوریها و اقدامات مربوط به بهبود وضعیت کشورها بوده و از پرجاذبه‌ترین و با اهمیت‌ترین مقوله‌ها به شمار رفته است.

از زمینه‌های تحقیقاتی، یکی هم تحقیق در زمینه فرهنگ و هنر است. امروزه اتخاذ سیاستهای توسعه و رشد علمی و تکنولوژیک بدون یاری پژوهشهای فرهنگی و هنری، کارایی و اثر بخشی لازم را نخواهد داشت. چرا که برای اجرای سیاستهای علمی و تکنولوژی باید مناسبات اجتماعی و تنوع فرهنگی را در نظر داشت و همچنین به تأثیر تکنولوژیکی در فرهنگ و نظامهای اجتماعی توجه کرد (قانع‌راد، ۱۳۸۰).

متأسفانه تحقیقات فرهنگی و هنری در کشور ایران موفقیت چندانی نداشته و این ناموفقی از نهادینه نشدن تحقیقات در ساختار فرهنگی ما و مقطعی و تشریفاتی بودن امر پژوهش در سازمانها و دستگاه‌های فرهنگی ناشی شده است (نوری، ۱۳۸۰).

از گام‌های اساسی در جهت تحقق هدف توسعه و تقویت فعالیتهای پژوهشی و نهادینه کردن این گونه فعالیتهای فرهنگی، در نظر گرفتن تشکیلاتی برای تحقیقات است.

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مرکزی هستند که می‌توانند در اجرای تحقیقات تأثیر مهمی داشته باشند.

بخش مهم پژوهشگران دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی هستند. اما متأسفانه نتایج تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد این افراد (اعضای هیئت علمی) به مشارکت فعال در تحقیقات تمایلی ندارند و عواملی چون نبودن روحیه تحقیق علمی، وجود مسائل و مشکلات اداری و مالی، بار آموزشی زیاد، ضعف مدیریت پژوهش در دانشگاه‌ها، ضعف نظام اطلاع‌رسانی، ضعف روش تحقیق و ... محدود کننده این زمینه‌ها است (منصورى، ۱۳۶۴: آقازاده، ۱۳۷۰: صدیقی، ۱۳۷۴: شهرتاش، ۱۳۷۹: مهرعلی‌زاده، ۱۳۷۹).

با توجه به مطالب فوق این سوال مطرح است که چه تدابیری باید اندیشید تا دانشگاهیان در زمینه پژوهشهای فرهنگی و هنری بیشتر مشارکت کنند؟

پرسشهای تحقیق

- ترکیب اعضای هیئت علمی در گروه‌های تاریخ، جامعه شناسی و هنر دانشگاه‌ها چگونه است؟

- فعالیتهای پژوهشی اعضای هیئت علمی در تدوین و اجرای طرحهای تحقیقاتی فرهنگی و هنری به چه میزان است؟

- نقش دانشجویان تحصیلات تکمیلی در اجرای پژوهشهای فرهنگی، هنری چیست؟

- تنوع و تعداد پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی تدوین شده و طرحهای پژوهشی مصوب و اجرا شده درباره مسائل فرهنگی، هنری و روند رشد آن چگونه بوده است؟

- از نظر اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی گروه‌های تاریخ، جامعه‌شناسی و هنر، مشکلات موجود در راه مشارکت بیشتر آنان در اجرای تحقیقات کدامند؟

- از نظر اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی این گروه‌ها، راه‌های افزایش میزان مشارکت آنان در اجرای تحقیقات فرهنگی، هنری کدامند؟

جامعه و نمونه آماری تحقیق

جامعه مورد پژوهش، همه اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی گروه‌های تاریخ، جامعه‌شناسی و هنر دانشگاه‌های دولتی شهر اصفهان را در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۱۳۸۲ دربر می‌گیرد.

همچنین گروه‌های تاریخ و جامعه‌شناسی بدین لحاظ بررسی شده‌اند که تحقیقات انجام شده در این گروه‌ها بیشتر درباره مسائل فرهنگی است.

با استفاده از روش سرشماری، تمامی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و اعضای هیئت علمی رشته‌های تاریخ، جامعه‌شناسی و هنر دانشگاه اصفهان و پردیس بررسی و مطالعه شده‌اند.

تعداد نمونه اعضای هیئت علمی ۲۶ نفر و تعداد نمونه

دانشجویان تحصیلات تکمیلی ۴۷ نفر می باشند.

جدول شماره ۳- توزیع اعضای هیئت علمی جامعه مورد مطالعه

برحسب رتبه علمی

شرح	مربی	استادیار	دانشیار	استاد	جمع
تعداد	۳۱	۱۳	۳	۳	۵۰
درصد	۶۲	۲۶	۶	۶	۱۰۰

داده‌های حاصل از میزان فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی در انجام طرح‌های تحقیقات فرهنگی و هنری نشان می‌دهد که ۵۰ درصد از اعضای هیئت علمی نمونه مورد مطالعه شخصاً مسؤول اجرای ۱ تا ۲ مورد طرح تحقیقاتی بوده‌اند و ۲۷ درصد از آنان تا به حال هیچ گونه طرح تحقیقاتی انجام نداده‌اند. ۷/۷ درصد از اعضای هیئت علمی، مسئولیت اجرای ۳-۵ طرح تحقیقاتی را به عهده داشته و تنها ۱۵/۴ درصد از آنان بیشتر از ۵ طرح تحقیقاتی را شخصاً انجام داده‌اند. و حدود ۸ درصد از اعضای هیئت علمی، مشاور و راهنمای پایان نامه‌های تحصیلی بوده‌اند.

همچنین یافته‌های مربوط به میزان ساعتی که اعضای هیئت علمی صرف پژوهش می‌کنند (برحسب ساعت در هفته) نشان می‌دهد که حدود ۸ درصد از آنان کمتر از دو ساعت از وقت خود را صرف کارهای پژوهشی می‌نمایند. ۱۵/۴ درصد، دو تا پنج ساعت و ۱۹/۲ درصد آنان بین ۵ تا ۱۰ ساعت از وقت خود را صرف کارهای پژوهشی می‌نمایند و حدود ۵۷/۷ درصد از آنان بیشتر از ده ساعت از وقت خود را به کارهای پژوهشی اختصاص می‌دهند (جدول شماره ۴).

جدول شماره ۴- زمان اختصاص یافته اعضای هیئت علمی

جهت فعالیت‌های پژوهشی (برحسب ساعت در هفته)

مقوله	کمتر از ۲ ساعت	۲ تا ۵ ساعت	۵ تا ۱۰ ساعت	بیشتر از ۱۰ ساعت	جمع
تعداد	۲	۴	۵	۱۵	۲۶
درصد	۷/۷	۱۵/۴	۱۹/۲	۵۷/۷	۱۰۰

شایسته ذکر است ۵۷/۱ درصد از دانشجویان تحصیلات تکمیلی، زمانی را که استادان صرف راهنمایی و مشاوره

ابزار گردآوری داده‌ها

از دو پرسشنامه جداگانه در بررسی نظریات اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی استفاده شد. برای حصول از روانی عینی و ظاهری پرسشنامه، همواره به نظریات استادان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در انتخاب سوالات و گزینه‌های سوالات توجه شد.

نتایج

در جداول شماره ۱ تا ۳ ترکیب اعضای هیئت علمی رشته‌های تاریخ و جامعه‌شناسی دانشگاه اصفهان و رشته هنر دانشگاه پردیس، به تفکیک سطح تحصیلی، رشته علمی و وضعیت استخدامی آمده است. مطابق داده‌های این جداول، ۳۸ درصد اعضای هیئت علمی، مدرک تحصیلی دکترا و ۲۶ درصد آنان مدرک تحصیلی فوق لیسانس داشته‌اند. ۸۶ درصد از اعضای هیئت علمی به صورت رسمی و ۱۲ درصد آنان به صورت پیمانی به استخدام دانشگاه درآمده‌اند. از کل اعضای هیئت علمی جامعه مورد مطالعه، ۶۲ درصد آنان دارای رتبه علمی مربی، ۲۶ درصد رتبه استادیاری، ۶ درصد رتبه علمی دانشیاری و ۶ درصد رتبه علمی استادی هستند.

جدول شماره ۱- توزیع اعضای هیئت علمی جامعه مورد مطالعه

برحسب مدرک تحصیلی

شرح	دکترا	فوق لیسانس	جمع
تعداد	۱۹	۳۱	۵۰
درصد	۳۸	۶۲	۱۰۰

جدول شماره ۲- توزیع اعضای هیئت علمی جامعه مورد مطالعه

برحسب مدرک تحصیلی

شرح	رسمی	پیمانی	طرح بازاری	جمع
تعداد	۴۳	۶	۱	۵۰
درصد	۸۶	۱۲	۲	۱۰۰

پایان‌نامه آنان می‌کنند تا اندازه‌ای کافی دانسته‌اند. ۳۴ درصد آنان، این زمان را غیر کافی و ۱۴/۹ درصد، زمان اختصاص یافته را کاملاً کافی دانسته‌اند.

به نظر دانشجویان تحصیلات تکمیلی، علت اینکه استادان برای راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها زمان کافی اختصاص نمی‌دهند عبارت است از: مشاغل فراوان

به نظر دانشجویان تحصیلات تکمیلی، علت اینکه استادان برای راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها زمان کافی اختصاص نمی‌دهند عبارت است از: مشاغل فراوان استادان، کمبود وقت استادان، عدم تأمین مالی استادان راهنما و تعداد زیاد دانشجویان و مراجعات بیش از حد آنان به استادان.

استادان، کمبود وقت استادان، عدم تأمین مالی استادان راهنما و تعداد زیاد دانشجویان و مراجعات بیش از حد آنان به استادان.

۵۳/۸ درصد از اعضای هیئت علمی نمونه مورد مطالعه، اولویت‌های پژوهشی منتشر شده اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی را در تهیه و تدوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی مؤثر می‌دانند.

داده‌های مربوط به نقش دانشجویان تحصیلات تکمیلی در اجرای پژوهش‌های فرهنگی و هنری نشان می‌دهد که ۱۹/۵ درصد از آنان، علاوه بر تهیه پایان‌نامه تحصیلی،

مسئولیت طرح تحقیق دیگری را بر عهده داشته‌اند و ۸۰/۸۵ درصد تاکنون مسئولیت طرح تحقیقی دیگری را بر عهده نداشته‌اند.

بر اساس جدول ۵ ملاحظه می‌شود که ۳۷/۹ درصد از دانشجویان تحصیلات تکمیلی علاوه بر تهیه پایان‌نامه تحصیلی خود، کمتر از دو ساعت از وقت خود را در طول هفته صرف پژوهش کند.

۱۴/۹ درصد از دانشجویان، پنج ساعت و ۱۹/۱ درصد از دانشجویان بیشتر از پنج ساعت از وقت خود را صرف پژوهش می‌نمایند.

جدول شماره ۵- زمان اختصاص یافته دانشجویان

تحصیلات تکمیلی جهت فعالیتهای پژوهشی

مقوله تعداد	کمتر از ۲ ساعت	۲ تا ۵ ساعت	بیشتر از ۵ ساعت	هیچ جمع
تعداد	۱۵	۷	۹	۴۷
درصد	۳۷/۹	۱۴/۹	۱۹/۱	۱۰۰

نظریات دانشجویان درباره نحوه علاقه‌مندی آنان به موضوع پایان‌نامه، نشان می‌دهد که ۹۳/۳ درصد از آنان شخصاً به موضوع پایان‌نامه خود علاقه‌مند شده‌اند. ۳/۳ درصد از دانشجویان از طریق راهنمایی استاد راهنما و ۳/۳ درصد از طریق کار در سایت اینترنتی به موضوع علاقه‌مند شده‌اند. هیچ‌کدام از دانشجویان از طریق مطالعه اولیتهای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی به موضوع خود علاقه‌مند نشده‌اند.

یافته‌های حاصل از تنوع و تعداد پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی و طرحهای پژوهشی مصوب و اجرا شده درباره مسائل فرهنگی و هنری و سیر رشد آن نشان می‌دهد که سال ۱۳۷۴، گروه‌های تاریخ و جامعه‌شناسی دانشگاه اصفهان تدوین ۱۲/۳۷ درصد از پایان‌نامه‌ها را به خود اختصاص داده است. این رقم در سال ۱۳۷۵ به ۷/۲۱ درصد کاهش پیدا کرده است. پس از آن در سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۰ تدوین پایان‌نامه‌ها، سیر صعودی داشته است، به طوری که در سال ۱۳۸۱، تدوین پایان‌نامه‌ها به ۱۹/۵۸ درصد

رسیده است. جدول شماره ۶ توزیع پایان‌نامه‌ها را برحسب سال نشان می‌دهد.

جدول شماره ۶- توزیع پایان‌نامه‌های تدوین شده در رشته‌های تاریخ و جامعه‌شناسی دانشگاه اصفهان

سال	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	جمع
تعداد	۱۲	۷	۱۰	۱۱	۱۱	۱۲	۱۹	۱۵	۹۷
درصد	۱۲/۳۷	۷/۲۱	۱۰/۳	۱۱/۳۴	۱۱/۳۴	۱۲/۳۷	۱۹/۵۸	۱۵/۴۶	۱۰۰

همچنین ۱۳/۵۳ درصد از پایان‌نامه‌های گروه‌های هنر دانشگاه پردیس در سال ۱۳۷۷ تدوین شده است. این رقم در سال ۱۳۷۸، ۱۷/۰۴ بوده است. در سال ۱۳۷۹ این رقم به ۱۵/۷۸ درصد کاهش یافته و در سال ۱۳۸۰ به بالاترین حد خود ۲۷/۰۶ درصد رسیده است. در سال ۱۳۸۱ این تعداد به ۲۵/۵۶ درصد نزول پیدا کرده است.

یافته‌ها حاکی از آن است که طرح‌های پژوهشی مصوب در رشته‌های تاریخ و جامعه‌شناسی دانشگاه اصفهان، در سال ۱۳۷۸ ده درصد از کل طرح‌ها را به خود اختصاص داده

است. در سال ۱۳۷۹ تعداد این طرح‌ها ده درصد افزایش داشته و در سال ۱۳۸۰ به بالاترین حد خود (۵۰ درصد) رسیده و در سال ۱۳۸۱ تا ۲۰ درصد کاهش پیدا کرده است. یافته‌های مربوط به مشکلات موجود در راه مشارکت بیشتر اعضای هیئت علمی نشان می‌دهد که بی‌توجهی به امر پژوهش، فقدان انگیزه، مقررات محدود کننده اداری و مالی، پائین بودن میزان حق‌التحقیق، بار آموزشی زیاد و مشغله‌های خارج از دانشگاه به ترتیب از جمله مشکلات مهم آنان در تحقیقات بوده است.

در نظرخواهی از دانشجویان تحصیلات تکمیلی، مشکلات مالی و مسائل اقتصادی، نبود منابع کافی و جدید، فقدان عناوین تحقیقاتی کافی و مناسب، محدودیت پایگاه‌ها و امکانات داده‌های خارجی و داخلی و کمبود استادان متخصص برای راهنمایی و مشاوره از مهمترین مشکلات موجود در راه مشارکت بیشتر آنان در تحقیقات ذکر شده است.

یافته‌های حاصل از نظریات اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در خصوص مهمترین عوامل افزایش دهنده میزان مشارکت آنان در تحقیقات به ترتیب در جداول ۷ و ۸ مشاهده می‌شود.

جدول شماره ۷- عوامل افزایش دهنده میزان مشارکت اعضای هیئت علمی در انجام تحقیقات

اولویتها	نوع عامل
اول	غنی سازی منابع علمی
دوم	محدود کردن مراحل تصویب طرح
سوم	بالا بردن میزان حق‌التحقیق نسبت به حق‌التدریس در دانشگاه‌ها
چهارم	حذف مقررات دست و پاگیر اداری در دانشگاه‌ها
پنجم	ایجاد مکان فرصت مطالعاتی
ششم	ایجاد امکانات سخت افزاری و نرم افزاری برای محقق
هفتم	ایجاد جو مناسب برای تحقیق و پژوهش
هشتم	تخصیص بودجه کافی در دانشگاه‌ها برای کارهای علمی - تحقیقاتی
نهم	ارزش دادن به جایگاه تحقیق و محقق در نظام ارزشی جامعه
دهم	اجرای کارگاه‌های روش تحقیق جهت آشنایی با متدولوژی تحقیق و رشهای آماری

جدول شماره ۸- عوامل افزایش دهنده میزان مشارکت دانشجویان تحصیلات تکمیلی

برای اجرای پایان نامه طرحهای تحقیقاتی

اولویتها	نوع عامل
اول	اهمیت دادن به امر تحقیقات در دانشگاهها
دوم	نهادینه شدن فرهنگ تحقیق در دانشگاهها و جامعه
سوم	بالا بردن میزان حق تحقیق نسبت به حق التدریس در دانشگاهها
چهارم	تخصیص بودجه کافی و سریع الوصول به پروژهها
پنجم	برنامه ریزی و مدیریت صحیح در تحقیقات دانشگاهی
ششم	حذف مقررات دست و پاگیر اداری در سازمانهای اداری و اجرایی کشور در برخورد با دانشجویان
هفتم	در دسترس قرار دادن بانکهای اطلاعاتی
هشتم	ارزیابی صحیح از پایان نامه های تحصیلی موفق
نهم	غنی سازی منابع اطلاعاتی
دهم	حضور فعال استاد راهنما در اجرای پروژه

دست دادن فرصتها خواهد بود.

در مجموع براساس داده های بدست آمده اکثر اعضای هیئت علمی دانشگاه های نمونه مورد مطالعه، شخصاً مسؤول اجرای ۱-۲ طرح پژوهشی بوده اند و درصد کمی از آنان بیشتر از ۵ طرح تحقیقاتی را به انجام رسانده اند.

میزان زمانی که اکثر اعضای هیئت علمی صرف امور پژوهشی می کنند، بیشتر از ده ساعت در هفته گزارش شده است. اکثریت اعضای هیئت علمی، راهنمایی و مشاوره پایان نامه های دانشجویان تحصیلات تکمیلی را به عهده دارند، اما از نظر دانشجویان، استادان آنان زمان بسیار ناچیز و اندکی را به امر راهنمایی و مشاوره اختصاص می دهند. در حالی که اکثر اعضای هیئت علمی، اولویتهای پژوهشی ارائه شده اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی را در تدوین پایان نامه های تحصیلات تکمیلی مفید می دانند. دانشجویان تحصیلات تکمیلی نظری کاملاً مخالف داشته و اکثریت آنان از طریق احساس مسئله و پردازش موضوع به موضوع پایان نامه خود علاقه مند شده اند.

براساس داده های مربوط به تعداد و سیر رشد پایان نامه های تحصیلات تکمیلی تدوین شده و طرح های پژوهشی

داده های مربوط به جوابگویی پایگاه اطلاعاتی موجود به نیازهای پژوهشگران نشان می دهد که ۹۲/۳ درصد از اعضای هیئت علمی نمونه، تا اندازه ای پایگاه اطلاعاتی موجود را مفید می دانند و ۷/۷ درصد از آنان به هیچ وجه از پایگاه اطلاعاتی موجود راضی نبوده اند. آزمون خی تفاوت بین نظریات اعضا هیئت علمی را درباره پایگاه داده ها تأیید می کند. ۸۴/۲ درصد از دانشجویان تحصیلات تکمیلی نیز تا اندازه ای پایگاه داده ها را پاسخگوی نیاز پژوهشگران می دانند و ۱۵/۸ درصد دانشجویان معتقدند که پایگاه داده ها کاملاً نیاز آنان را برطرف می کند. آزمون خی تفاوت بین نظریات دانشجویان را در زمینه پاسخگویی پایگاه داده ها تأیید می کند.

نتیجه

با توجه به ارزش و اهمیت نیروی انسانی در توسعه کشور، لزوم برنامه ریزی برای حل مشکلات اصلی تحقیق که همانا توجه به اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی است- اهمیت به سزائی دارد و بی توجهی به نیازها و مشکلات آنها در واقع اتلاف سایر سرمایه ها و از

مصوب و اجرا شده درباره مسائل فرهنگی و هنری، سال ۱۳۸۰ از لحاظ تحقیقات در هر سه گروه تاریخ و جامعه شناسی و هنر، بیشترین درصد را به خود اختصاص داده است و در سال ۱۳۸۱ این تعداد رو به کاهش داشته است. داده‌های بدست آمده همچنین نشان می‌دهد از نظر اعضای هیئت علمی مورد مطالعه، بی‌اعتنایی به امر پژوهش، عدم انگیزه، مقررات محدود کننده اداری و مالی، پائین بودن میزان حق‌التحقیق، نبودن امکانات و منابع اطلاعاتی و بار

نرم‌افزاری، تخصیص بودجه و ارزش دادن به جایگاه تحقیق و محقق از جمله عواملی ذکر شده‌اند که نقش مؤثری در افزایش میزان مشارکت در تحقیقات دارد.

از نظر دانشجویان تحصیلات تکمیلی، مشکلات مالی، نبود منابع کافی و جدید، محدودیت پایگاه‌ها و امکانات داده‌های خارجی و داخلی و کمبود استادان متخصص برای راهنمایی و مشاوره، مهمترین مشکلات مطرح شده برای مشارکت فعالانه آنان در تحقیقات است و اهمیت دادن به تحقیقات دانشگاهی، نهادینه شدن فرهنگ تحقیق در دانشگاه‌ها، انتشار نتایج تحقیق و کاربری آنها، تخصیص بودجه، حذف مقررات دست و پاگیر اداری، در دسترس قرار دادن بانک‌های اطلاعاتی و غنی‌سازی منابع اطلاعاتی، از جمله عواملی هستند که تأثیر به‌سزایی در مشارکت فعالانه دانشجویان در تحقیقات دارند.

با توجه به ارزش و اهمیت نیروی انسانی در توسعه کشور، لزوم برنامه‌ریزی برای حل مشکلات اصلی تحقیق - که همانا توجه به اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی است - اهمیت به‌سزایی دارد و بی‌توجهی به نیازها و مشکلات آنها در واقع ائتلاف سایر سرمایه‌ها و از دست دادن فرصت‌ها خواهد بود.

آموزشی زیاد و مشغله‌های خارج از دانشگاه، از جمله مهمترین موانع و مشکلات موجود در راه مشارکت بیشتر آنان در اجرای تحقیقات است و غنی‌سازی منابع علمی، محدود کردن مراحل تصویب طرح‌ها، بالا بردن میزان حق‌التحقیق، حذف مقررات دست و پاگیر اداری، ایجاد امکان فرصت مطالعاتی، ایجاد امکانات سخت‌افزاری و

منابع

- آراسته، رضا و روشن، احمد رضا (۱۳۷۸). بهبود درآمد اعضای هیئت علمی یک فوریت است. *خبرنامه آموزش عالی*. شماره ۶۷۳-۶۶۴.
- حسینی، سید محمود و شمسانی، ابراهیم (۱۳۷۶). موانع و تنگناهای پژوهشی در دانشگاه‌ها از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشکده‌های کشاورزی. *مجموعه مقالات نخستین سیمینار آموزش عالی در ایران*. دانشگاه علامه طباطبائی، تهران. صص ۵۰۷-۵۲۰.
- شهرتاش، سید محمد و کرمی، حمیدرضا (۱۳۸۰). بررسی مسائل پژوهشی کشور با توجه به مشکلات دانشجویان تحصیلات تکمیلی. *فصلنامه علوم، تحقیقات و فناوری*. ۳۵ و ۳۷.
- شهیدی، محمد تقی (۱۳۶۸). *موانع اساسی تحقیقات در ایران*. دانش مدیریت. ۱۰۶-۱۰۱.
- صدیقی، سید صدرالدین (۱۳۷۴). بررسی وضعیت و روند گسترش تحقیقات آموزشی در دانشکده‌ها و گروه‌های علوم تربیتی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد.
- طالبی، محمد (۱۳۸۱). بررسی عوامل مؤثر بر تولید و چاپ مقالات علمی و در مجلات خارجی معتبر. *رهیافت*. ۲۷: ۱۹۶-۱۸۴.
- مهرعلی زاده، یدالله و طاهری، محمد رضا (۱۳۸۰). سیاست‌گذاری تحقیقات دانشگاهی و صنعت و جایگاه اعضای هیئت علمی در پژوهش. *فصلنامه علوم، تحقیقات و فناوری*. ۷۸-۷۴.
- نوری زمان آبادی، علی اکبر (۱۳۸۰). نقشه فرهنگ. *فرهنگ اصفهان*. ۱۶: ۳۰-۳۵.
- قاضی راد، محمد امین (۱۳۸۰). *بنیان‌های پژوهشی در سیاست‌های علمی*. فصلنامه علوم، تحقیقات و فناوری. صص ۱۱-۱۷.